

„Mecenatúra nélkül ma már nincs valódi kultúratámogatás”

Beszélgetés Nemény Andrással, Szombathely megyei jogú város polgármesterével

Egy nyáron megjelent közlemény szerint idén 14 százalékkal nő a nemzeti minősítést nyert zenei együttesek állami támogatása. A pécsi, szombathelyi, győri, miskolci, debreceni és szegedi zenekarok mellett a Nemzeti Fiharmonikusok, a Concerto Budapest, a Debreceni Kodály Kórus, a Nyíregyházi Cantemus Kórus és a Liszt Ferenc Kamarazenekar részesül a juttatásból.

 Albert Mária

Szerkesztőségünk ezúttal Szombathely megyei jogú város polgármesterét kérdezte, hogy látja a Savaria Szimfonikusok szerepét a város és környéke életében.

Szombathely kulturális, ezen belül zenei gyökerei a 19. századba, illetve a 20. elejére nyúlnak vissza, ami a nyilvános eseményeket illeti. A magánpaloták, egyházi intézmények tradíciói természetesen sokkal korábbiak. Ma tudatában vannak-e a város és környéke lakói, hogy milyen értékes hagyományra lehetnek büszkék?

– Szombathely – anno Savaria – nemcsak Magyarország egyik jelentős kulturális központja, hanem egyben az ország legrégebbi, folyamatosan lakott települése is, több mint kétezer éves történelmi múlttal. Ez a gazdag múlt valóban szilárd alapot biztosít a város és térsége kulturális életének, különösen a zenei hagyományoknak, amelyek évszázadokon át formálódtak és erősödtek meg.

Ez az örökség, valamint a városra jellemző kulturális nyitottság ma is meghatározó Szombathely arculatában. A helyi közösség – zenetanárok, előadóművészek, intézmények, például a Bartók Béla Zeneiskola vagy a Savaria Szimfonikus Zenekar – mind aktívan ápolják ezt a hagyományt. Tematikus koncertekkel, történelmi visszatekintésekkel és városi ünnepségekkel viszik tovább azt az értékrendet, amelyre a város épül.

Fontos hangsúlyozni, hogy ez a kulturális örökség nemcsak érték, hanem felelősség is: megőrizni, ápolni és továbbadni a következő generációknak. Az oktatásnak és a közösségi zenei nevelésnek kulcsszerepe van abban, hogy a fiatalok tudatosan kapcsolódjanak ehhez az élő hagyományhoz, és aktív részeseivé váljanak Szombathely kétezer éves kulturális történetének.

Ez a tudat véleménye szerint hozzájárult-e ahhoz, hogy a zenekar bekerült az úgynevezett nemzeti 11-be?

– Úgy gondolom, hogy a város kulturális tudatossága és zenei hagyományainak megbecsülése erősen hozzájárult

ahhoz, hogy a Savaria Szimfonikus Zenekar bekerülhetett a nemzeti 11-be. Természetesen az alapot a zenekar professzionális munkája, művészi színvonala és következetes fejlődése adta, ez nem kérdés. De az is rendkívül fontos, hogy egy zenekar milyen közegből táplálkozik: Szombathely esetében ez egy értő, támogató közönséget és inspiráló városi környezetet jelent. Szombathely tehát nemcsak otthona a zenekarnak, hanem szellemi közege is.

Az évadra vonatkozó elképzeléseken túl a zenekar készít rövid-, közép- és hosszútávú terveket. Ismeri-e ezeket? Mi a véleménye róluk, és a város mennyiben kínálhat ezekhez kereteket?

– Igen, van rálátásom a zenekar stratégiai tervezésére, bár ezek részletei jelenleg is formálódnak. Az aktuális évad még a korábbi igazgató, Kiss Barna és az új vezetés közös munkájának eredménye, tehát egyfajta átmeneti időszakban vagyunk. Június 1-től új igazgató, Popa Gergely vette át a zenekar irányítását, aki a közép- és hosszútávú tervek kialakításában már teljes művészi szabadsággal dolgozhat. Ez egy nagyon fontos lehetőség: új koncepciók, új kapcsolatok és akár új közönségrétegek megszólítása is megjelenhet a stratégiai gondolkodásban. A zenekar rövid távon biztos alapokon áll, de egyértelműen szükség van kiszámítható, több évre előre tervezhető pénzügyi támogatásra is. Egy zenekar fejlődése nemcsak művészi kérdés, hanem kulturális befektetés is a város részéről. A város ebben eddig is partner volt. Szombathely részéről megvan az akarat, de az országos támogatási rendszerbe való beágyazottság is kulcskérdés lesz. A következő időszak nagy esély arra, hogy a zenekar új lendületet kapjon, az új vezetés víziója és a város kulturális hagyományai erre szilárd alapot kínálnak.

Az egyik rövidtávú akció a koncertterem színpadi világitási rendszerének megújítása, ehhez 24 millió forintos támogatást kaptak. Tud-e abban segíteni a város, hogy a legjobb ajánlat kerüljön a zenekar elé?

– A városvezetés kiemelten fontosnak tartja, hogy a támogatásokból megvalósuló fejlesztések – így a kon-

certterem színpadi világítási rendszerének megújítása is – a lehető legjobb minőségben, a közpénzekkel felelősen gazdálkodva valósuljanak meg. Ennek érdekében a város a GESZ-en (Gazdasági Ellátó Szervezet, a szerk.) keresztül biztosít olyan, a döntéshozatalt és a lebonyolítást támogató eszközöket, mint a beszerzési és közbeszerzési tanácsadás, valamint a járulékos adminisztratív teendők koordinálása. Ezáltal tudjuk segíteni, hogy a zenekar elé valóban a legjobb, szakmailag és pénzügyileg is megalapozott ajánlat kerüljön.

Ha ez a beruházás rendben megvalósul, mikor lehet szó a volt Zsinagóga épület szigeteléséről?

– A Bartók Terem szigetelését két tervre érdemes bontani. Az égetőbb mindenféleképpen a hőszigetelés, mert jelenleg nem üzemeltethető gazdaságosan a koncertterem. Irreálisan magasak az üzemeltetési költségek és feltételezhető, hogy ez hosszú távon erő-

forrásokat von el a művészeti munkától is. A hangszigetelés egy további hosszútávú megtérüléssel bíró beruházás lesz. A terem akusztikai adottságai rendkívül jók, a stúdió felszereltsége minden igényt ki tud elégíteni, ugyanakkor az utcai zajokat senki sem szereti a felvételeken viszont hallani. Nem gondolom, hogy hamarosan, de meg fogjuk találni közösen a megoldást erre a problémára is.

A zenekar – mint a 11-ek – tagja 200 millió forintos állami támogatást nyert el, elvben 5 éven át évente ennyit kaphat az együttes. (Az valószínűleg nyitott és országos kérdés, hogy validálják-e a következő években ezeket az összegeket.)

– Igen, az állami többletforrás az idén csaknem 220 millió forint. A következő 5 évre szóló megállapodás ezt a támogatási szintet irányozza elő, azzal a megjegyzéssel, hogy minden évben felülvizsgálatra kerül. A zenekar a műsor-

Nemény András

SZOMBATHELY

struktúrájában és az eszközbeszerzéseinél hatékonyan tudja a többletforrást a költségvetésébe illeszteni.

A megyei jogú város ebben az évben (és a következőben) mennyit tesz a zenekar büdzséjébe?

– Szombathely Megyei Jogú Város 2025-ben 227,6 millió forinttal járul hozzá a Savaria Szimfonikus Zenekar költségvetéséhez. Ez az összeg kimagasló, különösen a város méretéhez és gazdasági lehetőségeihez mérten. A 2026-os támogatási keret tervezése még folyamatban van, de a város vezetése elkötelezett a zenekar hosszú távú működése mellett. Szombathely azon kevés magyar városok egyike, ahol komplex és kiterjedt kulturális intézményrendszer található: színház, bábszínház, könyvtár, differenciált múzeumi hálózat (például képtár és skanzen) egyaránt a városi fenntartásban működik. Ez is mutatja, hogy a kultúra itt nem csupán mellékes ügy, hanem közösségi prioritás. A szimfonikus zenekar ebben a rendszerben kiemelt szerepet tölt be, és a város továbbra is stratégiai partnerként tekint rá.

A 20. század elején igen jelentős mecenatúra jellemezte a várost, a mai gazdasági környezetben tudja-e inspirálni a városvezetést a lehetséges támogatókat?

– A 20. század elején Szombathelyt valóban erős mecenatúra jellemezte, amely mögött egy gazdaságilag stabil és kulturálisan nyitott polgárság állt. Ez a társadalmi felelősségvállalás akkoriban természetes része volt a város életének, hiszen a polgárok nemcsak igényelték, hanem anyagilag is támogatták a magas színvonalú kulturális életet.

Ma is arra törekszünk, hogy ezt a polgári gondolkodást és felelősségvállalást újra megerősítsük, bár a gazdasági környezet számos kihívást tartogat. A városvezetés aktívan keresi a lehetőségeket a szponzoráció és a vállalati együttműködések bővítésére, mert tudjuk, hogy ezek nélkül nem tartható fenn egy ilyen méretű és minőségű intézményrendszer.

A zenekar új igazgatói pályázata is ezt a megközelítést tükrözi: olyan vezetőt kerestünk, aki egyaránt ért a művészethez és a menedzsmenthez. Hiszünk abban, hogy a kultúra és a gazdaság nem egymás ellentétei, hanem partnerek. Ezért mecenatúra nélkül ma már nincs valódi kultúrátámogatás, és ezért is buzdítjuk a támogatókat, hogy részesei legyenek ennek az értékkeremtő folyamatnak.

A hírnév és a nemzetközi kapcsolatrendszer sokat jelent. Mit gondol, visszaszerezheti-e a város a Bartók Szemináriumot, amelynek keretében nyaranta világhírű mesterek több hetet töltöttek Szombathelyen?

– Azt gondolom, hogy a Bartók Szeminárium szüneteltetése a covid idején racionális döntés volt, most pedig itt az ideje folytatni ezt a hagyományt. Ezen munkálkodunk, Szombathely városa és a magyar zenei élet is sokat veszítené, ha nem így tennénk.

Ide kapcsolódik, hogy megnyílhat-e valamikor az Iseum előadások számára?

– Az Iseum fantasztikus helyszín, de ami a legfontosabb, hogy a közönség emlékezetében élénken élnek az itt kapott élmények. Levonva a tanulságokat, a korábbi előadások eredményeinek ismeretében, az iseumi opera és operett előadások a tervek szerint ismét bekerülnek a programokba.

Az együttesnek élő a kapcsolata a Grazi Egyetemmel. Hasonló kontaktusok kiépítésében vagy azok támogatásában segíthet-e az önkormányzat pl. a burgenlandi önkormányzatok irányában?

– Az együttes élő kapcsolata a grazi egyetemmel kiváló példa arra, hogyan lehet sikeresen építeni kulturális partnerségeket. Önkormányzatunk aktívan támogatja az ilyen kezdeményezéseket, és nyitott arra, hogy elősegítse hasonló interregionális együttműködések kialakítását a burgenlandi önkormányzatokkal. Jelenleg is vizsgálunk hasonló tartalmú kapcsolódási lehetőségeket a szomszédos országok kistérségei között. (Nemzetközi Duna-Filharmonia Kulturális Platform).

Egy féléves énekkar létesítését támogatandónak tartja-e?

– A kóruséneklés mindig is szerves része volt Szombathely kulturális életének, és úgy gondolom, ez ma is így van. A város jelenleg is támogatja a működő városi kórusokat – még ha szerényebb összegekkel is – hiszen ezek a közösségek nemcsak művészi értéket teremtenek, hanem valódi közösségformáló erőt is képviselnek. Egy féléves énekkar létrehozása szerintem izgalmas és előremutató gondolat, különösen, ha jól illeszkedik a város kulturális struktúrájába, például a szimfonikus zenekar koncertjeibe vagy más nagyrendezvényekbe. Lenne is rá igény, és ha a szakmai háttér, valamint a fenntarthatóság biztosított, akkor mindenképp érdemes vele foglalkozni. Pénzügyi okokból azonban ezt most rövid távon nem látom biztosítottnak.

Hogy látja, serkenthetik-e a város kulturális intézményeinek együttműködését?

– Mindenképpen igen, ez nemcsak lehetőség, hanem elvárás is a város kulturális intézményeivel szemben. A szinergiák mentén való együttműködés gazdasági szempontból hatékonyabb erőforrás-felhasználást tesz lehetővé, ami különösen fontos egy olyan összetett intézményrendszer esetében, mint amilyen Szombathelyen működik. Művészeti oldalról pedig ezek az együttműködések inspiráló találkozásokat és új alkotói lehetőségeket hozhatnak létre, ami a város kulturális életének színességét és minőségét egyaránt gazdagítja. Egy jól működő, összehangolt rendszer tehát egyszerre erősíti a gazdasági fenntarthatóságot és a művészi fejlődést. ■